

شکستن قفل ناامیدی

علیرضاوکیلی/گاهی آن قدر درگیر اشتباهات و سنگینی خطاهای گذشته مان می شویم که احساس می کنیم راه نجاتی نیست و همه پل های بازگشت شکسته است. اما درست در همین لحظات، آیه ای در قرآن کریم همچون دریاچه ای به نور و آرامش، مقابل ماگشوده می شود؛ یادآوری مهری بی کران و راهی که همیشه رو به سوی بازگشت، باز است.

خدای مهربان در سوره زمر، آیه ۵۳ که از آن به «آیه رحمت» یاد می شود، با لحنی سرشار از شفقت می فرماید: «قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ أُسْرُوا عَلَي أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ حَيْثُ مَا هُمْ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ؛ بگو: ای بندگان من که بر خود اسراف ورزیده اید! از رحمت خدا ناامید مياشيد؛ همانا خدا همه گناهان را می آمرزد، زیرا او آمرزنده و مهربان است.»

نوع بیان این آیه، صمیمانه، دعوت گر و سرشار از امیدواری است. واژه «یا عباد» (ای بندگان من) قبل از هر خطاب و هشدار، نشانه دل بستگی عمیق خداوند به بندگانش است. نکته قابل توجه اینجااست که اسراف در نفس، شامل بزرگ ترین خطاهای نیز می شود و خدا وعده می دهد که در صورت توبه، همه بخشیده می شوند.

فرض کنید کسی بارها تصمیم به اصلاح عادت بدی گرفته اما با هر شکست، ناامیدتر و دورتر شده است. این آیه دقیقاً برای همین دل های شکسته و امیدوار به تغییر، نازل شده است و می گوید: «فرصت بازگشت همیشه هست، حتی اگر بارها لغزیده باشی!» ادبیات آیه، با نغزی قوی «لَا تَقْنَطُوا» (هرگز ناامید نباشید)، در ناامیدی را کاملاً می بندد و می طلبد که بندگان حتی در اوج اشتباه، دوباره برخیزند.

بعد از خواندن این آیه، هرگاه در زندگی به بن بست یا گرفتاری اخلاقی یا رفتاری برخورد کردیم، به جای فرورفتن در حسرت و سرزنش، تلاش کنیم یک گام رو به جلو برداریم؛ مثل ترک یک بد خلقی یا بازگشت دوباره به مسیر دعا و امید. این روزهای پایانی ماه ذی القعدة با یک زیارت حضرت امام رضا^(ع) می توانیم دلمان را زینور و کنیم.

مشاوره

حفظ عزت انسان در تنگنا و توانگری

علیپورا در اقتصاد خانواده، کرامت به این معناست که والدین در عین مدیریت مالی، عزت اعضای خانه را حفظ کنند. اگر درآمد کم است، باید با صداقت، محبت و همدلی، شرایط را توضیح داد نه با تحقیر، پرخاش یا سرزنش. همچنین فرزندان باید پیاموند که کم داشتن، مساوی با کم ارزش بودن نیست. چه بسیار خانواده هایی که امکانات اندکی دارند اما سرشار از محبت، احترام و بزرگواری اند.

سؤال: باتوجه به شرایط اقتصادی، حفظ عزت و کرامت در خانواده چه جایگاهی دارد؟

یکی از اصول تربیتی و اخلاقی مهم در خانواده، حفظ کرامت انسانی است. کرامت یعنی انسان خود را خوار نکند، دیگران را تحقیر نکند و در روابط خانوادگی، عزت نفس را پاس بدارد.

قرآن کریم درباره مقام انسان می فرماید: «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ، مَا فَرَزْنَا لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا» (اسراء، ۷۰). این آیه نشان می دهد که اصل در نگاه الهی، شرافت ذاتی انسان است. بنابراین خانواده باید محیطی باشد که در آن هیچ کس به دلیل فقر، ناتوانی مالی یا کمبود امکانات، احساس حقارت نکند. گاهی برخی خانواده ها ارزش خود را با سطح درآمد، نوع خانه، لوازم زندگی یا ظاهر رفا می سنجند. این مقایسه ها به تدریج کرامت انسان را آسیب می زند. فرزندی که مدام با دیگران مقایسه می شود یا هوسری که به دلیل ناتوانی مالی سرزنش می شود، کم کم احساس بی ارزشی پیدا می کند.

در حالی که منطق اسلام این نیست. قرآن کریم می فرماید: «إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ؛ گرامی ترین شما نزد خداوند، پرهیزکارترین شماست.» (حجرات، ۱۳) پس معیار کرامت، تقوا، پاکی و شخصیت انسانی است. نه ثروت و تجمل. در روایات نیز بر حفظ عزت نفس، بسیار تأکید شده است. حضرت امیرالمؤمنین علی^(ع) می فرماید: «مَنْ كَرَّمَتَ عَلَيْهِ نَفْسَهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهْوَاتُهُ؛ کسی که نفس او نزد خودش گرامی باشد، خواسته های پست در نظرش، کوچک می شود.»

این سخن عمیق، نشان می دهد که انسان کریم برای نمایش ظاهری، چشم و هم چشمی و ولخرجی، شخصیت خود را نمی فروشد.

از منظر روان شناسی دینی، کرامت در خانواده موجب امنیت عاطفی، اعتماد به نفس و سلامت روان می شود. وقتی پدر، مادر و فرزندان احساس ارزشمندی کنند، بهتر می توانند مشکلات اقتصادی را تحمل کنند. اما اگر فقر با تحقیر همراه شود، فشار روانی چندبرابر خواهد شد.

بنابراین خانواده مؤمن باید بداند که حفظ آبرو، احترام متقابل، پرهیز از مقایسه و دوری از تحقیر، بخشی از اقتصاد معنوی خانه است. گاه مهم تر از آن، حفظ عزت انسانی است؛ زیرا خانه ای که کرامت در آن زنده است، حتی در سختی ها نیز فرو نمی ریزد.

آداب
زیارت

زیر گنبد طلا، حاجت را در قنوت بخواه!

حسین ابراهیمی/ زیارت، سلوکی عارفانه و دیداری عاشقانه با اولیای خداست. اما این حضور در محضر امام معصوم^(ع)، آدابی دارد که رعایت آن، دل برابری دریافت انوار هدایت و استجاب دعا آماده می سازد. در میان قبور مطهر ائمه اطهار^(ع)، حرم امام رضا^(ع) در مشهد، جایگاهی ویژه برای استجاب دعا دارد.

مرحوم آیت الله حاج آقا محبتی تهرانی^(ره) در یکی از مباحث اخلاقی خود، با استناد به دو روایت گران سنگ، راه رسیدن به این فیض عظیم را به زائران می آموزد. وی به روایتی از امام هادی^(ع) اشاره می کند که حضرت فرمودند: «مَنْ كَانَتْ لَهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ حَاجَةٌ فَلْيُزِرْ جَدَى الرَّيْضِ بَطْوَشٍ وَهُوَ عَلَى غَسَلٍ وَتِصَلَّ عِنْدَ رَأْسِهِ رَكْعَتَيْنِ وَتَسْأَلِ اللَّهَ تَعَالَى حَاجَتَهُ فِي قَنُوتِهِ فَإِنَّهُ يَسْتَجِيبُ لَهَا.» براساس این کلام نورانی، زائر پیش از هر چیز باید خود را به زیور طهارت بپارزند و با غسل، پاک و مهیا شود. آن گاه در کنار ضریح مطهر مولا حاضر شده، دو رکعت نماز به جای آورد و در قنوت نماز، دل را یکسره به خدا بسپارد و حاجت خود را طلب کند. وعده امام معصوم^(ع) آن است که این دعا به اجابت می رسد.

وی در ادامه، از نگاه فقیهانه و طلبگی خود، این مطلب را استخراج می کند که قبور تمامی ائمه اطهار^(ع) دارای اثر استجاب دعا هستند و در ادامه، به روایتی از امام هشتم^(ع) استناد می کند که می فرماید: «لَا تُشَدُّ الرِّجَالُ إِلَى شَيْءٍ مِنَ الْقُبُورِ إِلَّا إِلَى قَبُوتِهَا؛ شایسته نیست انسان، رنج سفر را بر خود هموار کند، مگر برای زیارت قبور ما.» سپس آن حضرت به غربت و مظلومیت خویش اشاره می کند و بشارتی عظیم می دهد: «الْأَوْثَانُ مَقْبُولٌ بِإِسْمِ فَلَمَّا وَمَدْفُونٌ فِي مَوْجِعٍ غَرِيبَةٍ فَمَنْ شَدَّ رِجْلَهُ إِلَى زِيَارَتِي اسْتَجِيبَ دَعَاؤُهُ وَ غَفِرَ لَهُ ذُنُوبُهُ.» آری، آستان قدس رضوی، ملجأ دل های شکسته و درماندگان است. شرط بهره مندی از این ضیافت معنوی، آن است که با غسل زیارت، نماز و قنوت، ادب حضور را به جای آوریم تا مشمول وعده قطعی امام مبنی بر استجاب دعا و آمرزش گناهان شویم.

شهر

۴شنبه
۲۳ شهریور
۱۳۹۷

SHAHIRANNEWS.IR

۱۴

مهر

گزارش

آمنه مستقیم^(ع) «رئوف» از اوصافی است که اغلب ما با آن امام رضا^(ع) را می شناسیم و در توسلاتمان به حضرت، این وصف را به کار می بریم و تلاش می کنیم از باب رأفت بی انتهای ایشان، حاجاتمان را به مقصد اجابت برسانیم. اما همان قدر که به این وصف و خصیصه رضوی چشم امید داریم، باید بگوئیم که خود را نیز به آن آراسته کنیم که این خود، میانبر دیگری در بهره مندی از مهربانی حضرت علی بن موسی الرضا^(ع) است. از این رو در چهارشنبه ای امام رضایی نگاهي انداخته ایم بر لزوم ایجاد و تقویت روحیه رأفت و مهربانی در جامعه.

امام، تجسم رأفت

سیره اهل بیت^(ع)، به ویژه امام رضا^(ع)، به عنوان تجلی عملی قرآن کریم، نیز سرشار از رأفت و مهربانی است؛ چنان که حضرت علی بن موسی الرضا^(ع) خود در وصف امام می فرماید: «امام، امین خدا روی زمین، رفیق مهربان، همچون پدر مهربان، مثل برادر همزاد و شبیه مادر مهربان نسبت به طفل صغیر و نوزاد است.» یعنی همه این مهربانی ها در وجود امام جمع شده و این مهربانی را به شیوه های مختلف، نه فقط در زمان حیات، بلکه پس از شهادت نیز بروز داده است.

اصالت در اسلام با رأفت است

در قرآن مجید ۱۱۴ سوره وجود دارد که ۱۱۳ سوره آن با «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» که پیام آور رأفت و رحمت و محبت اسلامی است، شروع شده و فقط سوره توبه بدون «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» آغاز می شود؛ چون سوره برائت، اعلان جنگ و نبرد و بیزارى از دشمن لجوجی است که امیدى به هدایت و اصلاحش نمی رود. به عبارت دیگر، نسبت خشونت و رحمت در قرآن مجید بر این اساس، نسبت یک بر ۱۱۴ است؛ یعنی اصل در اسلام و آموزه های قرآن، بر رحمت و رأفت است و خشونت یک استثناست.

جلوه های رأفت رضوی

یکی از جلوه های رأفت که به ویژه در روایط اجتماعی به کار ما می آید، مردم داری است؛ حلقه مفقوده ای که ریشه بسیاری از تنش های خانوادگی و اجتماعی جامعه ماست. ابن شاذان از ابراهیم بن عباس روایت کرده است که گفت: «هرگز ندیدم حضرت رضا^(ع) با کلامی در گفتارش به کسی جفا یا درشتی کند و هیچ گاه ندیدم سخن کسی را قطع کند. صبر می کرد تا طرف مقابل، سخنش تمام شود و بعد اگر لازم می دید، کلامی می گفت و ندیدم کسی از او حاجتی بخواهد و مقدر آن حضرت باشد و رد کند و هرگز نزد کسی، پای خود را درازی نمی کرد و در برابر هم نشین و جلسی، تکیه نمی داد و هرگز ندیدم از خدمتکاران و کارکنان خود کسی را بد بگویم و دشنام دهد، یا در پیش چشم کسی، آب دهان بیندازد و هرگز ندیدم در خندیدن قهقهه کند، بلکه خنده اش تیسیم بود و چون خلوت می شد و سفره طعام برای او می گسترند، همه غلامان و خدمتکاران را بر سر سفره می خواند، حتی دربان و مهتر را.»

گره گشایی، جلوه رأفت است

از جلوه های مهم مهربانی و رأفت در سیره امام رضا^(ع) که امروز و در شرایط کنونی جامعه، به شدت به کار می آید، گره گشایی از دیگران است. اگر هر یک از مادر جایگاه و شغل و دسترسی به امکاناتی که داریم، حواسمان به محرومان، گرفتاران و دردمندان باشد و به قدر توانمان چه مادی و چه معنوی در رفع مشکلات آن ها قدم برداریم، با امام رضا^(ع) هم مسیر می شویم. باید توجه داشت که مهربانی با دیگران و گره گشایی از خلق که از اصول سیره رضوی است، ما را در جرگه خادمی امام رضا^(ع) قرار می دهد و می توانیم در هر نقطه ای از این عالم، به شرط محبت، خادم معنوی حضرت باشیم.

مروری بر جلوه های رأفت رضوی و نیاز جامعه امروز به آن

شاگرد کلاس رأفت رضوی باشیم

چهارشنبه های امام رضایی

عزیز
السلام
عزیز

وعده امام رضا^(ع) به مهربانان

رأفت و مهربانی نسبت به دیگران و گره گشایی از آن ها، در کنار آثار و برکات دنیایی، ما را شبیه به امام^(ع) می کند و در قیامت نیز به کارمان می آید. امام رضا^(ع) خود در این باره می فرماید: «کسی که گشایشی در زندگی مؤمنی ایجاد می کند (اعم از مالی، هم و غم، هزینه کردن آبرو و...) خداوند در روز قیامت در کار او گشایش می کند.» حضرت، فراوان در امور مختلف از مردم، گره گشایی می کردند و به آن توصیه کرده، می فرمودند: «کسی که باری از دوش دیگران بردارد، خدا روز قیامت بار از دوش او برمی دارد.»

راه جلب محبت خدا و رسیدن به آرامش

مهربانی و رأفت، جلوه های متنوعی دارد؛ مثل دیدار با یکدیگر و جویا شدن احوال هم که رحمت خدا را شامل حال ما می کند؛ پیامبر اکرم^(ص) در این باره می فرماید: «خداوند متعال، محبت خود را به کسانی اختصاص می دهد که به خاطر او با یکدیگر دیدار، یاری، محبت و بخشش می کنند.» (مجموعه البیضاء، ج ۳، ص ۲۸۶). به عبارت دیگر، محبت الهی متوجه کسانی است که روابط خود را بر پایه نیت خالص الهی، برقرار و فضیلت ارتباط با دیگر مؤمنان را درک می کنند. دیدار و یاری مؤمنان، نه تنها روابط انسانی را مستحکم می سازد، بلکه موجب نزدیکی روحی و تقرب به خداوند می شود. از نظر روان شناسی، تعامل مؤمنانه با دیگران، باعث افزایش احساس تعلق، امنیت اجتماعی و آرامش درونی فرد می شود.

دحوالارض؛ یادآوری روزی که زمین برای زیستن آماده شد

مستحبی این روز را، زیارت مضع مطهر آن حضرت دانسته اند که در منابع زیارتی نیز به این موضوع توجه شده است. با این حال، شاید مهم ترین پیام دحوالارض، فراتر از مجموعه ای از اعمال عبادی باشد. این روز در واقع فرصتی است برای تأمل دوباره در نعمت زمین و جایگاه انسان در آن. قرآن با این می کند، با عینک برادری به هم نوعان را، در دسترس و هموار می کند و نتایج و برکات دنیوی و اخروی دارد.

که زمین از وضعیت ناپایدار و نامناسب برای زندگی، به محیطی زیست پذیر برای انسان و دیگر موجودات تبدیل شد. در نتیجه، دحوالارض نوعی یادآوری از نعمت «زمین آماده» برای زندگی است؛ نعمتی که شاید در زندگی روزمره کمتر به آن توجه کنیم. در منابع روایی، برای این روز فضیلت های خاصی نقل شده است؛ از جمله اینکه بیست و پنجم ذی القعدة یکی از ۴ روز بسیار پرفضیلت سال برای روز گرفتن دانسته شده است که در برخی روایات، ثواب روزه آن روز را معادل ۷۰ سال عبادت ذکر کرده اند. همچنین غسل، اقامه نماز مخصوص و خواندن دعا هایی که در کتاب های ادعیه نقل شده، از اعمالی است که برای این روز ذکر شده است. برای کیفیت اقامه نماز مخصوص و دعاهای این روز می توانید به کتاب شریف مفاتیح الجنان مراجعه کنید.)

در کنار این اعمال عبادی و با توجه به روایات، عالمان شیعه به پیوند معنوی روز دحوالارض با زیارت امام رضا^(ع) نیز اشاره کرده اند و بهترین و بافضیلت ترین عمل

تیسر
مهر
کارتوا
نیلوف
و ارتباطات
پهن

آغاز پیدایش زمین، سطح آن پوشیده از آب بوده است. با گذشت زمان و در پی تحولات طبیعی، آب ها در گودی ها و دریاها جمع شدند و خشکی ها از زیر آب، سر برآوردند. این فرایند سبب شد زمین شکل کنونی خود را پیدا کند، قاره ها پدید آیند، کوه ها به عنوان عوامل تثبیت کننده زمین، استقرار یابند و بیستر لازم برای شکل گیری حیات فراهم شود. از همین رو برخی مفسران معتقدند آیه یاد شده به مرحله ای از «قابل سکونت شدن زمین» اشاره دارد. نه صرفاً اصل آفرینش آن. در برخی احادیث آمده است نخستین نقطه ای که از زیر آب سر برآورد، سرزمین مکه و محل کعبه بوده است و سپس خشکی های دیگر از آن گسترش یافته اند که این امر در سنت اسلامی، نشان دهنده پیوند میان مرکزیت معنوی جهان اسلام و آغاز گسترش خشکی ها بر زمین، دانسته شده است. همین نگاه سبب شده است که دحوالارض در فرهنگ دینی، تنها یک واقعه طبیعی تلقی نشود، بلکه نشانه ای از تدبیر الهی در سامان بخشی به جهان آفرینش دانسته شود. به بیان دیگر، این روز یادآور مرحله ای است

در میان مناسبت های تقویم اسلامی، برخی روزها بیش از آنکه صرفاً یادآور یک حادثه تاریخی باشند، ما را متوجه جایگاه انسان در جهان آفرینش می کنند. «دحوالارض» از همین دست روزهاست، روزی که در سنت اسلامی به عنوان زمان گسترش و آماده سازی زمین برای زندگی شناخته می شود. این روز که در بیست و پنجم ذی القعدة قرار دارد، در روایات اسلامی از روزهای با فضیلت سال شمرده شده و اعمالی مانند روزه، نماز و دعا برای آن توصیه شده است.

برای فهم دقیق تر معنای دحوالارض، بهترین نقطه آغاز، آیه ۳۰ سوره نازعات است؛ جایی که قرآن می فرماید: «وَالْأَرْضُ يَبْدُ ذَلِكِ ذَخَاةً، وَ زَمِينَ رَاطِسَ از آن گسترش داد.» مفسران قرآن درباره واژه «ذخاها» توضیحات مهمی داده اند. در تفسیر نمونه ذیل همین آیه آمده است که «دحو» دراصل به معنای گستردن و هموار ساختن است. اما تنها به معنای پهن کردن زمین نیست، بلکه به معنای آماده ساختن آن برای زندگی نیز به کار می رود. به تعبیر دیگر، آیه اشاره به مرحله ای از تاریخ زمین دارد که طی آن، شرایط زیست در این سیاره فراهم شد. براساس توضیحاتی که در این تفسیر آمده، در

درنگ